

noviny precheza

červen 2020 | číslo 3 | www.precheza.cz

Foto: archiv PRECHEZA

Již počátkem roku se začaly objevovat informace, že kdesi tam v Číně přijímají drastická opatření k zastavení jakési nové infekce. Pro většinu veřejnosti to byly jen další nezajímavé zprávy, které se nás tady v Evropě vůbec netýkají. Vždyť v nedávné minulosti několikrát probleskly informace o podobných epidemiích někde v Asii, které se podařilo poměrně brzo zvládnout.

Bohužel tato bezstarostnost vydržela některým lidem až příliš dlouho. To, že to bude tentokrát jiné, jasně naznačovaly informace od našich bývalých čínských kolegů. Vždyť epicentrum nákazy ve Wu-chanu se nacházelo v sousední provincii Chu-pej, nepříliš vzdálené od naší bývalé továrny. Zásadní obrat nastal po výskytu prvních případů v Evropě a zejména po návratu našich turistů z jarních prázdnin v Itálii. A najednou bylo zle. V té době jsme našťastí již realizovali řadu

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

zima je definitivně za námi a snad všichni se už těšíme na léto. Jaké bude a jaké budou letošní prázdniny? To nikdo z nás ani netuší. Do našich životů a zvyků tvrdě zasáhla opatření související s pandemií koronaviru. Nejinak tomu bylo v životě naší společnosti.

opatření k omezení rizika zavlečení nákazy do areálu společnosti.

Nejprve jsme zrušili služební cesty do zahraničí, účasti na výstavách a veletrzích a omezili přístup externích osob do areálu. Dále následovala řada opatření, z nichž některá našim zaměstnancům nebyla moc příjemná. Vedení každý týden přijímalo další a další opatření s cílem udržet výrobu v chodu. Řada z nich byla posléze přijata také vládou v rámci vyhlášeného stavu nouze. Šíření viru se podařilo dostat pod kontrolu a my jsme měli to štěstí, že se u nás zatím nevyskytl ani jeden případ.

Dnes se již řada těchto drastických opatření rozvolňuje, ale vyhráno pořádku není. Důkazem může být situace na dole Darkov v OKD. Navíc se řada expertů domnívá, že tento nový virus v některé ze svých četných mutací s námi zůstane ještě hodně dlouho. Zatím to vypadá, že vývoj vakcíny

nebude tak jednoduchý, jak někteří odborníci a politici slibovali. Hrozba druhé vlny nákazy na podzim je stále reálnější. Nikdo z nás si to nepřeje, ale připraveni být musíme.

A jak si zatím PRECHEZA vedla ekonomicky? Musím říci, že výborně. Výroba titanové běloby jela naplno a dosáhla historického maxima. Obchodníci pružně reagovali na situaci na jednotlivých trzích a pilně plnili úkol nejen prodat vyrobené zboží, ale také snižovat stavy zásob hotových výrobků. Výsledkem je historicky nejvyšší prodej titanové běloby za prvních pět měsíců letošního roku a skvělé hospodářské výsledky.

Dostatečná tvorba zdrojů nám také umožňuje pokračovat v plánovaných investicích. To se však může rychle změnit, neboť již nyní nastávají problémy s odbytem titanové běloby a vzrůstá tlak na snižování cen. Něco podobného již nějakou dobu zažívá-

me u železitých červení a také u kyseliny sírové.

Těžko předvídat, co nás čeká v druhé polovině roku, ale celé dosavadní úsilí bylo směřováno k omezení možných negativních následků přicházející hospodářské krize. Věřím, že naše společnost je natolik silná, že případné problémy opět zvládne se ctí.

Na závěr bych chtěl poděkovat všem zaměstnancům, že museli strpět přijatá opatření. Zvláštní poděkování patří pracovníkům výroby a údržby, kteří zajišťovali nepřetržitý chod výrobních linek, pracovníkům IT, kteří umožnili zaměstnancům pracovat z domova, a vlastně všem, kteří svědomitě plnili své povinnosti. Můj zvláštní obdiv mají rodiče školou povinných dětí, kteří při své práci ještě zvládali domácí výuku. Chtěl bych vám všem popřát klidné léto a hezké prázdniny, přestože řada z vás musí radikálně změnit své plány.

Ivo Hanáček, generální ředitel

Komerční úsek

Foto: archiv PRECHEZA

Úspěšný vstup do roku 2020 začínají brzdit důsledky pandemie COVID-19

V minulém čísle jsme hodnotili rok 2019 jako rok stability a stejný jsme si přáli i rok 2020. Ale jak říká české přísloví: „Člověk míní, život mění“. A přesně takový je vývoj prodeje v roce 2020, který je ovlivněn koronavirovou situací.

Musím říci, že začátek roku, tedy první tři měsíce, byl z pohledu prodeje impozantní, téměř ohromující. Jako kdyby ani nebyla zimní sezóna. Prodeje všech produktů se od 1. 1. 2020 rozběhly očekávaným pomalým tempem a nic nenásvědčovalo změně situace. Nicméně od února se expedice výrobků rozběhly neuvěřitelně rychlým, skoro závratným tempem. A tempo nepolevilo ani v následujících měsících, březnu a dubnu.

První čtvrtletí roku 2020 jsme zakončili s nejvyššími prodeji za poslední tři roky u titanové běloby PRETIOX, železitých pigmentů FEPREN, monohydrátu síranu železnatého MONOSAL, a dokonce také u sádrovců PREGIPS a PRESTAB. I z hlediska finančních výsledků za první čtvrtletí jsme se vyrovnali rekordnímu roku 2018. To opravdu nikdo nečekal.

Poptávka po titanové bělobě byla vysoká napříč všemi kontinenty od Ame-

riky přes Evropu až po Asii. Největší poptávku jsme zaznamenali u našich anatasových typů titanové běloby určených pro potravinu a farmacii. Zásoby titanové běloby se tak snížily na velmi nízkou úroveň, což dokládá i graf vývoje zásob.

Náš optimismus byl ovšem předčasný. Důsledky pandemie COVID-19 se začaly projevovat již na konci dubna a v průběhu května. Tempo dodávek se začalo snižovat.

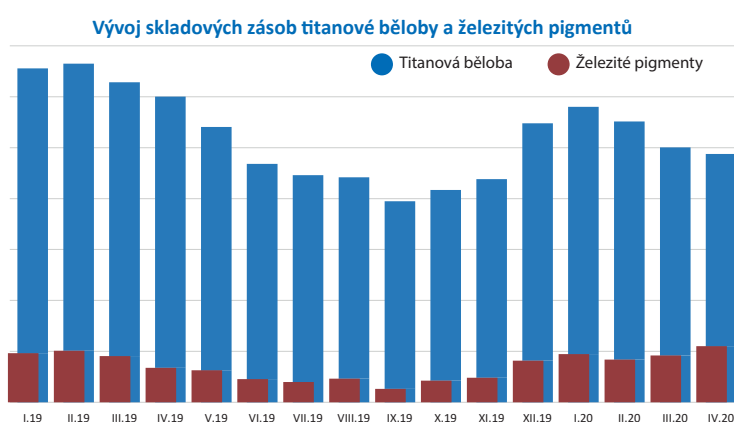
Ve Velké Británii byly uzavřeny některé výrobní podniky našich zákazníků. V Itálii byly omezeny kapacity výrobních linek na plasty u našeho důležitého zákazníka o 20–50 %. Rusko i Ukrajina přestaly odebírat titanovou bělobu a omezily se odběry železitých pigmentů. Indie byla zvenku prakticky hermeticky uzavřena a uvnitř došlo k pozastavení činnosti nejen výrobců průmyslových výrobků, ale i bank a úřadů. Veškerý výrobní, obchodní

a finanční život byl v této obrovské zemi s obyvatelstvem čítajícím přes jednu miliardu lidí prakticky paralyzován.

Pozitivním aspektem dosavadního vývoje ekonomiky společnosti jsou dodávky surovin. Na trhu je jich dostatek a logistika je prakticky bez omezení.

Ceny jsou zatím stabilní a očekáváme jejich snižování ve druhém pololetí tohoto roku. Doposud jsme nezaznamenali žádné výrazné omezení v dodávkách surovin a materiálů a věříme, že tento pozitivní vývoj bude pokračovat i v budoucím období.

pokračování na straně 5

pokračování na straně 5

Ilustrace: Shutterstock

Aktuality z ochrany životního prostředí, řízení kvality a bezpečnosti práce: červen až květen 2020

Krajský úřad Olomouckého kraje dne 28. dubna 2020 rozhodl o vyřazení Prechezy ze skupiny A ve smyslu zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažné havárie.

Zmíněný zákon řeší problematiku prevence vůči velkým chemickým haváriím a reakci na jejich výskyt. Platí, že při překročení určitého množství nebezpečných chemických látek a směsí specifického druhu v objektu je příslušný objekt zařazen rozhodnutím krajského úřadu buď do skupiny A (menší množství a závažnost nebezpečných chemických látek a směsí), nebo do skupiny B (větší množství a závažnost nebezpečných chemických látek a směsí). Objekt zařazený do některé skupiny je povinen zavést systém prevence závažných havárií, včetně konkrétních preventivních technických a organizačních opatření.

PRECHEZA byla v minulosti zařazena do skupiny A z důvodu přítomnosti nadlimitního množství kyseliny fluorovodíkové, která je používána pro technologické účely při výrobě titanové běloby. V důsledku provedených technologických a organizačních změn došlo od ledna 2020 ke snížení množství skladované a používané kyseliny fluorovodíkové v objektu pod limit stanovený zákonem, o čemž PRECHEZA informovala krajský úřad, který v souladu se zákonem reagoval výše uvedeným rozhodnutím.

V praxi to znamená, že dříve schválený bezpečnostní program, definující systém prevence závažné havárie, pozbyl formálně platnost, nicméně opatření pro bezpečné zacházení s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi, včetně kyseliny fluorovodíkové, stále platí, byť prostřednictvím jiných řídicích norem společnosti.

Ve dnech 4. a 5. května 2020 proběhl recertifikační audit systému řízení BOZP a energetického managementu a současně i kontrolní audit systému řízení jakosti a environmentálního managementu týmem auditorů z Bureau Veritas Certification CZ.

Tento audit byl z několika důvodů výjimečný. Za prvé, audit měl doložit, že PRECHEZA úspěšně dokončila přechod na nově vydané mezinárodní systémové normy s řadou nových požadavků – pro BOZP, kde se přešlo z původní normy OHSAS 18001:2007 na novou normu ISO 45001:2018, a pro energetický management, kde se změnila verze normy z ISO 50001:2011 na ISO 50001:2018.

Výrobní úsek

Po demolici Arga vznikne nový sklad Monosalu

Součástí bohaté, více než 120leté historie chemické výroby v našem podniku jsou výrobní objekty, z nichž některé pamatují počátky fungování tehdejší První moravské rolnické továrny na soustředěná hnojiva a lučebniny v Přerově – předchůdce dnešní a. s. PRECHEZA.

Jedním z takových objektů bylo tzv. „ARGO“. Nejstarší část byla postavena z pálených cihel v duchu tehdejších architektonických představ o průmyslových objektech na konci 19. století. Jednotlivé budovy tvořící Argo byly přistavovány postupně, čímž docházelo k odlišnostem jak výškovým, tak dispozičním. Nejstarší část u silnice od křižovatky u bývalé „navijárny“ je zobrazována na historických fotografiích podniku, další objekty byly postupně dostavovány až do 50. let minulého století stále stejným způsobem z lícových cihel. Svůj současný název Argo získalo podle technologie výroby Argolitu (umělá rohovina např. pro výrobu knoflíků), která zde byla provozována před rokem 1989. Po nabetí výroby Monosalu30 v druhé polovině 90. let minulého století se

blízký objekt Argo začal po vnitřních úpravách využívat právě pro tuto technologii a také z počátku při zkouškách míchání pestrých pigmentů. Nadzemní patro objektu bylo využíváno jako kancelář mistra Monosalu, šatny, vzorkovna, a dokonce zde fungoval umělecký ateliér. Přízemní části donedávna sloužily jako plocha pro uskladnění výrobku. S tím, jak se neustále zvyšovaly nároky na skladování a expedici krmivářského Monosalu30 a rostla výrobní kapacita, stávající prostory na Argu již byly nedostatečné a neodpovídaly požadavkům dnešní doby. Vzhledem k nevhodnému dispozičnímu uspořádání a narušené statice objektu jej nemělo smysl opravovat. Bylo rozhodnuto o celkové likvidaci objektu a vybudování nového skladu na místě původního Arga.

Demoliční práce byly zahájeny po kompletním vyklizení objektu začátkem dubna a nyní jsou zcela dokončeny. Bourání zajišťovala firma PBS COM, která má bohaté zkušenosti z předchozích likvidací objektů v areálu a. s. Proječní a přípravné činnosti na novém skladu probíhaly v předstihu před samotným bouráním tak, aby odstranění původních budov a výstavba nového skladu na sebe co nejvíce navázaly. Produkce Monosalu30 bude samozřejmě pokračovat a záměrem je zkrátit období, kdy budeme bez těchto pro nás důležitých skladovacích prostor, na minimum. Nový sklad by měl být zprovozněn na jaře příštího roku. O průběhu výstavby vás budeme informovat v některém z dalších čísel novin.

Tomáš Příkopa

Foto: archiv PRECHEZA

Komerční úsek

Reportáž o surovinách – síra

Další díl ze seriálu reportáží o surovinách věnujeme látce, která je v naší společnosti používána k výrobě kyseliny sírové, a tou je síra.

Síra tvoří přibližně 0,03–0,09 % zemské kůry. Jako čistý prvek se vyskytuje především v oblastech s bohatou vulkanickou činností nebo v okolí horkých minerálních pramenů. Při hoření se taví do krvavě rudé barvy a hoří modrým plamenem, který je nejlépe vidět za tmy. Teplota tání síry se pohybuje mezi 110–120 °C, v závislosti na její modifikaci. Kapalná síra je žluté až oranžové barvy. Síra vykazuje několik zajímavých anomálií. Jednou z nich, v průmyslu nezanedbatelnou, je závislost její viskozity na teplotě. Nejmenší viskozitu (to znamená, že nejlépe teče a je tedy ideální pro skladování a přečerpávání) má při teplotě kolem 150 °C, proto je výhodné udržovat právě tuto teplotu. Avšak již při malém zvýšení teploty viskozita extrémně rychle narůstá, a to o čtyři řády! Svého maxima dosahuje při teplotě kolem 190 °C, poté opět výrazně klesá. Toto je pravděpodobně způsobeno přítomností dlouhých polymerních řetězců, které se utváří v daném rozmezí teplot. Bod varu síry je 444 °C.

Síra byla známa již v dávnověku a např. ve starověké Číně sloužila jako jedna ze složek střelného prachu. Jako součást různých výbušnin a zábavní pyrotechniky se používá dodnes, i když po vynálezu dynamitu význam těchto směsí značně poklesl. V chemickém průmyslu se elementární síra používá především pro vulkanizaci kaučuku. Dále je základní surovinou pro výrobu kyseliny sírové. Síra je významnou složkou různých fungicidů, tedy prostředků působících proti růstu hub a plísní. Sírání sklepů i sudů pro uchovávání vína či piva efektivně brání množení nežádoucích plísní a mikroorganismů. Dříve se používala i pro výrobu zápalek. Hlavní oblasti těžby síry jsou Polsko, Povolží, Kazachstán a USA. Síra se v poměrně značném množství vyskytuje i v horninách organického původu – v uhlí a ropě. V roce 2019 jsme navštívili polskou těžební oblast síry, která se rozkládá ve Svatokřížském vojvodství, jihovýchodně

od města Kielce. Těžba probíhá formou vrtů do hloubky až 150 metrů, ve kterých se může nacházet až 15metrová vrstva síry. Do vrtu vedou tři potrubí – prvním je vháněna horká voda o teplotě cca 200 °C, druhým stlačený vzduch, třetím je prázdné, tím se vytlačí na povrch roztavená síra. S těžební oblastí sousedí výrobní závod, kde je síra upravena na potřebnou kvalitu a je možno ji expedovat jako tekutou, nebo je přepracována do podoby perliček či šupin. Síra se v poměrně značném množství vyskytuje i v uhlí a ropě a naprostá většina světové produkce síry vzniká právě jako vedlejší produkt při odsiřování ropy a zemního plynu v rafinériích. Ropná rafinérie je petrochemický závod, kde se ropa čistí (zbavuje solí) a poté se rektifikací (tedy několikastupňovou destilací ve vysokých kolonách) dělí na různé frakce – ropné produkty, jako je motorový benzín, motorová nafta, silniční, modifikované a stavebně-izolační asfalty, lehké a těžké topné oleje, letec-

ký petrolej a letecký benzín, zkapačněné uhlovodíkové plyny (LPG, propan, butan), vakuové destiláty, parafíny. Jednotlivé frakce obsahují určité množství síry (řádově maximálně jednotky hm. procent), která se odstraňuje hydrogenační rafinací vodíkem za vzniku sirovodíku. Ten se nepouští do ovzduší, nýbrž zpracovává na tzv. Clausových jednotkách, kde se oxiduje kyslíkem na síru a oxid siřičitý, který dále reaguje se sirovodíkem za vzniku další elementární síry. Získává se tak velmi čistý produkt, který neobsahuje žádné příměsi, na rozdíl od přírodní těžby. Pro výrobu kyseliny sírové se v Precheze používá výhradně kapalná síra. Jen pro představu, každý týden musí do Prechezy přijet průměrně jeden a půl vlaku se sírou, aby byl zajištěn dostatek suroviny pro výrobu kyseliny sírové, která je následně využita při rozkladu ilmenitu při výrobě titanové běloby. Takovéto množství klade značné nároky na koordinaci práce útvaru nákupu a provozu kyseliny sírové, aby byla zvolena

vhodná logistika, která zajistí optimální zásobování. Kapalná síra je dodávána v železničních cisternách a v menším množství i v autocisternách. Železniční cisterny jsou vybaveny nahlívacími registry, které se po příjezdu vlaku napojí na páru a cca dva dny nahlívací, aby bylo možné poté síru z cisteren vyčerpat do zásobníků. Všechny potrubní trasy i zásobníky musí být otápěné a izolované, aby síra nezatuhla a mohla se kontinuálně čerpat do technologického procesu. PRECHEZA nakupuje většinu síry od petrochemických kombinátů ze středoevropského regionu – Slovensko, Maďarsko, Polsko, Německo – a koordinuje svou nákupní politiku s dalším členem koncernu Agrofert, a to s pardubickou Synthesií, pro kterou je hlavním dodavatelem česká rafinérie. Část je rovněž nakupována z polských dolů, aby byly bezpečně zajištěny dodávky síry do Prechezy i v případě nepředvídané havárie některé z petrochemických společností.

Kolektiv autorů

Těžba síry v Polsku

Foto: archiv PRECHEZA

Sklad kapalné a perličkové síry v Polsku

Nahlívací železničních cisteren se sírou v Precheze

Technický servis

Úspěch nanotechnologie TiO₂ v době COVIDu-19

O využití oxidu titaničitého, ať už pigmentového, nebo pigmentové vlastnosti nevykazujícího, v nejrůznějších oblastech lidské činnosti bylo napsáno mnoho. Jeho popularita však vysoce vzrostla během koronavirové pandemie, kdy **fotokatalytická nanoforma TiO₂ efektivně pomáhala při eliminaci rizik přenosu infekční nákazy, a nebojím se říci, že před nákazou zachránila i neuvěřitelné množství lidí.**

COVID-19 má schopnost přežívat dlouhou dobu na povrchu předmětů, zejména těch hladkých. Velká studie německých vědců popsala, že koronaviry obecně vydrží být infekční po dobu dvou hodin až devíti dnů, záleží na podmínkách. Některé druhy koronavirů jsou ale schopné přežít na vhodném povrchu až 28 dní. Povrchy přitom tvoří až 40 % možností jejich přenosu. Fotokatalytická nanoforma TiO₂, neškodná pro vyšší organismy, byla v době pandemie jak celosvětově, tak v naší zemi úspěšně prakticky použita právě pro sanitaci a dezinfekci povrchů.

Účinky fotokatalytických technologií, využívajících koloidní roztoky s obsahem nanočástic TiO₂, jsou dlouhodobé na rozdíl od běžných dezinfekcí, kdy mezi jednotlivými sanitacemi neexistuje žádný protektivní účinek. Jedinou podmínkou pro jejich fungování je přítomnost UV záření, které je přirozenou součástí denního světla. Žádné mikroorganismy si na tento materiál nedoká-

Fotokatalytická forma oxidu titaničitého působí za přítomnosti vody či vzdušné vlhkosti a UV záření jako fotokatalyzátor, rozkládá organické a některé anorganické látky i bakterie, viry, houby a částice mikroprachu. Na rozdíl od běžných chemických dezinfekčních prostředků se však nespoutává a má tak dlouhodobou účinnost - na površích ošetřených touto technologií dochází takřka nepřetržitě k destrukci všech výše zmíněných látek a to bez přerušení účinku. Konečným produktem jsou běžné a stabilní sloučeniny jako oxid uhličitý a voda. U bakterií a virů pak oxidační reakce radikálů vybuzených UV zářením vede k rozkladu jak lipidového obalu, tak virové RNA. V případě pigmentového TiO₂ je fotokatalýza naopak spíše na záradu a snahou je její maximální potlačení pomocí pokrytí povrchu nejčastěji oxidy Si, Al, Zr či dalších látek.

žou vytvořit rezistenci. Fotokatalytické technologie byly vyvinuty v Japonsku, kde byly léta testovány a jejich účinnost v praxi ověřena.

V souvislosti s masovým rozšířením koronaviru byla v Japonsku ošetřena například mezinárodní letiště, hotely, vlakové soupravy státní flotily a dal-

ší prostory. Použití najdou všude tam, kde dochází k větší kumulaci lidí – např. v prostředcích hromadné dopravy, na nádražích, ve vlacích, autobusech, v hotelích, veřejných bazénech, saunách, ve zdravotnických zařízeních, ve školách a školkách, na úřadech, ale také v domovech pro seniory a ve zdravotnických zařízeních.

Dopravní prostředky patří mezi nejrizikovější prostředí, kde dochází k největší kumulaci a pohybu osob a tím i případné kontaminaci povrchů nebezpečnými viry a bakteriemi. Technologie se na plochy nanáší obvykle jednorázovým nástřikem přípravku s nanočásticemi TiO₂. Samotná aplikace probíhá v řádech desítek minut. Nástup účinku spočívající v likvidaci virů i bakterií je okamžitý a trvá až několik let.

A jak technologie funguje? Nanočástice oxidu titaničitého ihned při aplikaci pevně přilnou k povrchům, na které jsou aplikovány, okamžitě se spojí a vytvoří tzv. aglomeráty. Díky obrovské adhezi se tyto částice nemohou uvolňovat do prostředí. Na ošetřeném povrchu pak částice fungují jako fotokatalyzátor. V praxi to znamená účinný rozklad a eliminaci bakterií, virů a spor plísní.

Účinky nanotechnologie založené na fotokatalýze byly v praxi dlouhodobě ověřeny nejen v zahraničí, ale dnes i po celé ČR – např. v šesti nemocnicích Moravskoslezského kraje, v sanitních vozech, ve vlacích, ve vozech městské policie a Policie ČR a v desítkách mateřských škol. Na základě výsledků stovek měření hygienické čistoty ošetřených povrchů byla prokázána její až 80% účinnost.

Nanotechnologie a nanomateriály významně řeší řadu klinických a veřejných zdravotních problémů, které vyvstaly z pandemie koronavirů. V současné době jsou vyvíjeny a nasazovány produkty na bázi nanomateriálů pro omezování, diagnostiku a léčbu COVIDu-19 a jiných virových/ bakteriálních nákaz.

Fotokatalytický nano TiO₂ tak našel své využití nejen ve formě postřiků či průmyslově připravených tenkých vrstev, ale také fotokatalytických filtrů či instalací fotokatalyticky aktivních ploch do čističek vzduchu.

Na závěr zmíníme, že také PRECHEZA a. s. je významným výrobcem fotokatalytických druhů TiO₂ pod názvy PRETIOX CG100 a CG300.

Eva Jehlářová

Použitá zdroje: <https://nanozone.cz/> | <https://polar.cz/zpravy/pr/11000014451/v-bohumine-dnes-byla-nanotechnologii-na-principu-fotokatalyzy-osetrena-souprava-cityelefant> | <https://www.globenewswire.com/news-release/2020/05/07/2029587/0/en/Nanotechnology-and-Nanomaterials-Solutions-for-COVID-19-Diagnostic-Testing-Antiviral-and-Antimicrobial-Coatings-and-Surfaces-Air-Borne-Filtration-Facemasks-PPE-Drug-Delivery-and-Th>

Reportáž Blanky a Marka

Miniseriál – 3. díl: Hospodářská správa

V rámci našeho putování po útvech Prechezy jsme se tentokrát vypravili na Hospodářskou správu (HS). Vedoucím je pan Mgr. Michal Stoupa, který má pod sebou pět pracovníků. Rozsah činností, jimiž se tento útvar zabývá, nás velmi překvapil. Mnozí za jejich práci vidí maximálně údržbu budov a ploch v areálu, tedy sem tam opravenou kliku a posečenou travu. Přiznáme se, i my jsme měli tuto představu. Jak jsme se ale mylili!

Činnost Hospodářské správy je možné rozdělit na dvě samostatné oblasti. Jednou je část provozní, ta zahrnuje všechny práce v terénu, kterých si můžeme hned všimnout (například již výše zmíněná údržba trávníků a zařízení v budovách). Druhá je část administrativní, která samozřejmě není vidět, ale její rozsah je opravdu veliký. HS má ve správě většinu nevýrobních budov v areálu Prechezy, u nichž se stará o jejich údržbu a úklid. Kromě toho spolupracuje s údržbou a správou jednotlivých výrobních úseků, zabezpečuje odvoz veškerých odpadů, praní prádla a další nutné služby. „Vše pochopitelně nezabezpečujeme sami, to bychom ani s tímto počtem zaměstnanců HS nezvládli. Mnohé služby objednáme u specializovaných firem a náklady pak rozúčtujeme na jednotlivé útvary,“ říká Michal Stoupa.

V terénu se HS stará o veškeré zelené plochy v majetku Prechezy, tj. i mimo samotný areál výrobního závodu, dále o všechny komunikace, železniční tratě

a železniční vlečku. HS má na starosti i bezpečnost a ostrahu areálu – tu zajišťuje po materiální stránce, samotnou ostrahu má na starosti smluvní bezpečnostní služba a částečně i naše oddělení IT. Pro představu: areál Prechezy je obehnan více než 4 km plotu z betonu, rámových profilů nebo vlnitého plechu. Na zajištění bezpečnosti v Precheze dohlíží i více jak 100 kamer.

A dostáváme se k druhé oblasti činnosti HS, totiž k práci administrativní. Hospodářská správa má na starosti téměř veškerou administrativu týkající se hospodaření s majetkem naší společnosti – evidence majetku, organizace výkupu pozemků, spolupráce při investičních akcích, evidence pronájmu budov a pozemků, agenda daně z nemovitostí a další. Zkrátka, kdykoliv se cokoliv děje s pozemkem nebo budovou v majetku Prechezy, vždy to má v rukou útvar HS.

Co nás také překvapilo, byla i součinnost s vybranými nevýrobními útvary, pro které HS zajišťuje administrativu

objednávek služeb a oprav. Administruje hlášenky a zajišťuje chod vnitřní pošty.

Aktuálním tématem je pochopitelně nákaza COVID-19, a tak jsme se zajímali, jaké dopady měla tato nákaza na náplň práce zaměstnanců HS. Zjistili jsme, že stejně jako u jiných útvarů společnosti bylo i u nich nutné zorganizovat práci tak, aby bylo vyhověno zavedeným opatřením. Hospodářská správa však navíc musela zajistit distribuci dezinfekce po celém areálu Prechezy a podílela se také na realizaci instalace termokamer u všech vstupů do podniku za účelem kontroly teploty pracovníků a osob vstupujících do areálu společnosti, zda nejsou potenciálně nakaženi koronavirem.

Mile nás překvapila vstřícnost pracovníků HS k našim nápadům týkajícím se

zeleně v areálu Prechezy. Diskutovali jsme možnosti výsadby nových stromů (kupříkladu co kdyby měl každý útvar Prechezy v areálu svůj strom) či zřízení motýlí louky. A rozhodně je prostor i pro další nápady. Bylo vidět, že je naše podněty, které jim přidají práci, opravdu zaujaly.

Na příloženém snímku můžete vidět zaměstnance HS se svojí největší pýchou – novým velkým nakladačem. Ten si momentálně půjčují zejména výrobní útvary pro nakládku ilmenitu či sádrovce. Činnost pracovníků HS je pro chod Prechezy nepostradatelná, stejně jako činnost útvaru, který vám představíme zase v příštím čísle.

Blanka Pinková & Marek Ostrčil

Foto: archiv Precheza, karikatura Milan Ertl

Bezpečnostně technické služby

Světový den BOZP, COVID-19 a novinky BOZP

28. dubna jsme si jako každoročně připomněli oběti pracovních úrazů a nemocí z povolání. Tento den je oficiálně nazýván jako **Světový den bezpečnosti a ochrany zdraví při práci** a vyhlásila ho Mezinárodní organizace práce. Globální pandemie COVID-19 a související krize postihuje všechny, avšak nejvíce pracující osoby. Proto heslo – „**Zastavte pandemii v práci**“ – bylo sloganem Světového dne bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Tento den je vzpomínkou na ty, kteří zahynuli nebo byli zraněni při výkonu práce. Podporují ho nejen světové organizace, jako například agentura EU-OSHA (informační agentura Evropské unie pro BOZP), ale také stále přibývají firmy nebo podnikatelé, kteří považují BOZP za součást své firemní kultury. Čísla jsou dle statistik Mezinárodní organizace práce opravdu vysoká. Špatné praktiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zatěžují ekonomiku podle odhadu až 4 procenty světového hrubého domácího produktu ročně.

Každý rok

- Každý rok na celém světě přijde o život v důsledku pracovního úrazu nebo nemoci z povolání asi 2,3 milionu mužů a žen (cca 6 300 lidí denně).
- Každý rok se na celém světě stane zhruba 317 milionů pracovních úrazů (cca 868 tisíc pracovních úrazů denně).
- Každý rok se na celém světě eviduje zhruba 160 milionů nemocí z povolání.

Každých 15 vteřin

- Každých 15 vteřin zemře jeden pracovník na následek pracovního úrazu nebo nemoci z povolání.
- Každých 15 vteřin dojde k 153 pracovním úrazům.

V souvislosti s nemocí COVID-19 bych upozornil na dodržování pokynů Ministerstva zdravotnictví ČR k zamezení šíření této nemoci na pracovišti.

Jednoduché způsoby, jak zabránit šíření COVID-19 na pracovišti:

- Nízkonákladová opatření uvedená níže vám pomohou zabránit šíření nákazy na pracovišti (různá virová onemocnění – nachlazení, chřipka a střevní chřipka), a chránit tak vaše zákazníky, dodavatele i zaměstnance.
- Zaměstnavatelé by měli začít realizovat tato opatření již nyní, i když se covid-19 ještě neobjevil v komunitě, kde mají provozovnu. Tato opatření mohou snížit počet pracovních dní ztracených v důsledku nemoci a zastavit nebo zpomalit šíření covid-19 v případě, pokud by se objevil na některém z pracovišť.
- Dbejte na to, aby pracoviště bylo hygienicky čisté.
- Povrchy (např. pracovní a jiné stoly) a předměty (např. telefony, klávesnice) je třeba pravidelně omývat běžně dostupnými mycími prostředky, popřípadě otírat dezinfekčním prostředkem.
- Proč? Protože kontaminace předmětů, jichž se zaměstnanci a zákazníci dotýkají, je jedním z hlavních způsobů, jak se covid-19 šíří.
- Podporujte pravidelné a důkladné mytí rukou u zaměstnanců, dodavatelů a zákazníků.
- Umístěte zásobníky s dezinfekčním gelem na viditelná místa na pracovišti. Zajistěte, aby byly pravidelně doplňovány.

Ilustrace: Sutterstock

- Vyvěste plakáty podporující mytí rukou.
- Zkombinujte plakáty s dalšími komunikačními opatřeními, jako jsou pokyny od pracovníků zaměřených na bezpečnost a ochranu zdraví při práci, poučení v rámci meetingů nebo informace na intranetu, abyste mytí rukou co nejvíce podpořili.
- Zajistěte, aby zaměstnanci, dodavatelé a zákazníci měli přístup k místům, kde si mohou umýt ruce vodou a mýdlem. Proč? Protože mytí rukou zabíjí viry na rukou a zabraňuje šíření covid-19.
- Podporujte správnou respirační hygienu na pracovišti.
- Vyvěste plakáty podporující respirační hygienu. Zkombinujte je s dalšími komunikačními opatřeními, jako jsou pokyny od pracovníků zaměřených na bezpečnost a ochranu zdraví při práci – poučení v rámci meetingů, informace na intranetu atd.
- Proč? Protože správná respirační hygiena zabraňuje šíření covid-19.
- Doporučte zaměstnancům a dodavatelům, aby před služební cestou sledovali doporučení ohledně cestování. Bližší informace na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí www.mzv.cz.
- Informujte zaměstnance, dodavatele a zákazníky, že pokud se covid-19 začne šířit v komunitě, musí kdokoliv, byť jen s mírným kašlem nebo lehce zvýšenou teplotou (37,3 °C a více), zůstat doma. Rovněž je třeba zůstat doma (nebo pracovat z domova), pokud člověk užívá obvyklé léky, jako je paracetamol/acetaminofen, ibuprofen nebo aspirin, které mohou maskovat známky infekce.
- Neustále zdůrazňujte, že je třeba zůstat doma, byť jen s mírnými příznaky covid-19.
- Na pracovišti vyvěste plakáty s tímto sdělením. Zkombinujte je s dalšími komunikačními kanály, které ve vaší organizaci nebo v podniku běžně užíváte.
- Upozorněte zaměstnance, že mohou uplatnit nárok na pracovní neschopnost.

Novinky BOZP:

V oblasti novinek se zejména v posledním měsíci hovořilo o nemoci covid-19 a také o podmínkách uznání této nemoci za nemoc z povolání ve smyslu nařízení vlády č. 290/1995 Sb. Pro uznání této nemoci musí být splněny následující podmínky:

1. Onemocnění musí být klinicky manifestní (podklady ve zdravotní dokumentaci prokazující uvedenou diagnózu) a musí být potvrzeno laboratorním vyšetřením.
 2. Hygienickým (epidemiologickým) šetřením musí být ověřeno, že jsou splněny podmínky práce uvedené v seznamu nemocí z povolání.
- Pravděpodobně by se jednalo především o pracovníky ohrožené touto nemocí, kteří pracovali a pracují v „první linii“, což se týká zejména pracovníků ve zdravotnictví a v sociálních službách.

Dne 1. května 2020 vstoupil v platnost zákon č. 205/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony a který přináší změny i do oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

ny i do oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Nebezpečné chemické látky a směsi
Podstatnou a výraznou změnou, která potěší snad všechny, kteří nakládají s chemickými látkami a směsmi, je ta, že již není nutné zpracovávat „Písemná pravidla“ pro nakládání s chemickými látkami a směsmi a odpadá povinnost jejich projednání na místně příslušné Krajské hygienické stanici, neboť tato záležitost ze zákona úplně vypadla. Samozřejmě ale nadále zůstává v platnosti dodržovat pokyny uvedené v bezpečnostním listě a všechny zásady týkající se BOZP a PO.

Kategorizace prací

Při oznámení, které práce zaměstnavatel zařadí do druhé kategorie, nově vzniká povinnost předložit k tomuto oznámení následující údaje:

- označení práce,
- název a umístění pracoviště, kde je daná práce vykonávána,
- výsledky hodnocení expozice fyzických osob vykonávajících danou práci jednotlivým rozhodujícím faktorem pracovních podmínek v charakteristické směně včetně doby trvání této expozice,
- délku směny; u vícesměnného provozu režim střídání směn,

Jubileum životní

KVĚTEN

50 LET **Uřinovský Igor**
provozní zámečnick

60 LET **Zdráhal Jiří**
chemik-kalcinace

ODCHOD DO DŮCHODU
Gavenda Stanislav
chemik-topič

ČERVEN

50 LET **Navrátil Jiří**
chemik-sušení

v zaměstnání

KVĚTEN

30 LET **Jedlička Martin**
mechanik MaR

- počet zaměstnanců vykonávajících danou práci, z toho počet žen,
- opatření přijatá k ochraně zdraví zaměstnanců vykonávajících danou práci.

Dříve tato povinnost platila pouze pro podání návrhu na zařazení prací do kategorie 3 nebo 4, nově tedy i pro kategorii 2.

Měření fyzikálních faktorů

Zaměstnavatel má nově, dle § 37 novely zákona o ochraně veřejného zdraví, možnost připojit k žádosti nebo oznámení o zařazení prací do kategorií namísto protokolů o měření rizikových faktorů pracovních podmínek „pouze“ **odborné hodnocení**. To se týká jen rizikových faktorů fyzické námahy a pracovní polohy. Podmínky odborného hodnocení jsou nově upraveny v § 38. Odborné hodnocení smí provádět pouze držitel autorizace k vyšetření v oboru fyziologie práce.

Nemoci z povolání a nutnost provádět měření

V případě, že zaměstnavatelé vznikne nemoc z povolání nebo ohrožení nemoci z povolání, a to ve vztahu k rizikovému faktoru fyzické námahy nebo pracovní polohy, **vzniká mu povinnost**, dle odst. (3), § 38 novely zákona o ochraně veřejného zdraví, **předložit do 6 měsíců** ode dne uznání nemoci z povolání nebo ohrožení nemoci z povolání příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví pro práci, při níž vznikla nemoc z povolání nebo ohrožení nemoci z povolání, **protokol o měření** uvedeného rizikového faktoru.

Jaroslav Pazdera

Personalistika

Do práce na kole podesáté

10. ročník tradiční akce Do práce na kole se uskutečnil od 1. do 31. května 2020. Novinkou bylo také zapisování domácích sportovních aktivit, vycházek nebo bezmotorových cest na nákup. Výzvu každoročně pořádá spolek AutoMat. Cílem Do práce na kole je motivovat co nejvíce lidí, aby jako dopravní prostředek po městě používali jízdní kolo, koloběžku nebo jakoukoli bezmotorovou formu dopravy včetně běhu a chůze. Letošní akce vyzývala pomocí pravidelného pohybu (při cestách do práce, na nákup nebo při cvičení doma) udržet si fyzickou i psychickou pohodu v časech karantény.

Zaměstnanci Prechezy se do výzvy zapojují již sedmý rok. Letos se do soutěže přihlásilo 10 týmů a aktivně soutěžilo 36 našich kolegů a kolegyně. Výsledky květnových cyklojízdy, procházek a běhů jsou vyhodnocovány v několika kategoriích. A jak to dopadlo? V kategorii Týmová pravidelnost se nejlépe umístily týmy Turbošenci a Labholky se 100% pravidelností, které jezdily pro své zdraví každý květnový den. Ve výkonnostní kategorii ujel v květnu nejvíce kilometrů Petr Pikal z týmu Pedalando Grando, a to 1 086 km a umístil se tak v Olomouckém kraji na

Foto: Sutterstock

14. místě. V kategorii chodců nachodila největší vzdálenost 117 květnových kilometrů Leona Zedková z týmu Sedmikraaasky a byla tak 41. na Olomoucku. Podrobnější výsledky najdete na webu: dpnk.dopracenakole.cz/sou-teze/vysledky/olomouc/.

Alena Okáčová

Výrobní úsek

Obnova ředicích nádrží hydrolyzátu

V květnu 2020 byla na provozu titanové běloby (dále TB) dokončena postupná obnova ředicích nádrží hydrolyzátu, která probíhala od konce roku 2018.

Foto: archiv PRECHEZA

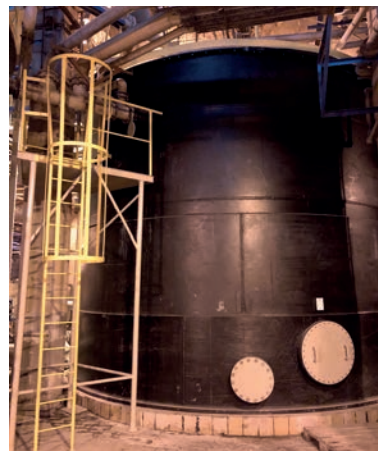
Technologie ředění hydrolyzátu je součástí Pracovního souboru 04 (PS04), do kterého patří mimo jiné zahušťování Ti roztoku, hydrolyza, chlazení hydrolyzátu a přehřev Ti roztoku. Ředění hydrolyzátu bylo zavedeno na základě úspěšných zkoušek, které proběhly ve IV. čtvrtletí 1997, a jejich potvrzených přínosů. V první polovině následujícího roku byla investice uskutečněna.

Zavedení nové technologie umožnilo zlepšení filtrability suspenze hydrolyzátu a díky větší retenci pro hydrolyzát také možnost jejího nepřetržitého čerpání do následujícího technologického uzlu, kterým je 1. stupeň Moore filtrace, k dalšímu zpracování. V neposlední řadě novinka také přinesla důležité snížení množství odpadních vod. Tento projekt byl součástí inves-

tic, které měly zvýšit kapacitu výroby TB na 35 kt/r. Dnes jsme již dosáhli kapacity 62 kt/r. Obnova obou nádrží nemohla probíhat najednou, ale z důvodu jejich nezastupitelné role ve výrobě musely být jednotlivé nádrže nahrazovány postupně, aby vždy jedna z nich byla zachována funkční. Obě nádrže pracují jako spojitě nádoby. Jsou propojené jak v horních částech, tak i společným sáním čerpadel. Do horního propojení jsou pak zavedeny hlavní nátoky materiálu a dochází tak k rovnoměrné distribuci hydrolyzátu do obou nádrží současně.

Vzhledem k výše zmíněným důvodům musely být nádrže několikrát a na co nejkratší dobu zcela vyprázdněny. Jedně během těchto odstávek mohly být zaslepeny nebo odslepeny všechny nátoky médií a sání čerpadel. Poté proběhly bourací práce, následně byl opraven základ s kyselinovzdornou dlažbou, vystavěla se nová nádrž a zařadila se do provozu.

Geometrický objem každé nádrže je 200 m³, z toho využitelných je přibližně 185 m³. Nové nádrže jsou rozměrově shodné s původními, ale jsou vyrobeny z vysokohustotního polyethylenu HDPE. Původní nádrže byly celé ocelové, pogumované a s vyžděným dnem. Při rozhodování o materiálovém provedení se přihlíželo k fyzikálně-chemickým vlastnostem zpracovávaného hydrolyzátu (teplota, pH apod.), zvažovaly se výhody a nevýhody možných použitelných materiálů, jako je chemi-

ká a fyzikální odolnost při dané teplotě, a samozřejmě výrobní cena. Plastové provedení ředicích nádrží je umožněno i díky jejich zařazení ve výrobě až za technologii chlazení hydrolyzátu, která do ředicích nádrží spouští již zchlazený hydrolyzát. Maximální povolená vstupní teplota roztoku je 70 °C a v nádržích se udržuje na teplotě ještě o 5 °C nižší. Souběžně je hydrolyzát v nádržích ředěn filtráty z promývání I. stupně Moore filtrace na požadovanou koncentraci. Další velmi přínosnou změnou je uložení sondy měření hladiny. Nyní již nedochází k přímému kontaktu kyselých par v nádrži se sondou měření, ale je hermeticky oddělena, což v tomto případě výrazně prodlouží její životnost. Nakonec už zbývá jen popřát co nejlépe bezporuchový let.

David Smola

Výměna čerpadel GEHO

Když se v 60. letech rozjela výroba titanové běloby, bylo zároveň zahájeno i zpracování kyselých odpadních vod pomocí neutralizace vápnem. Sádrovcová suspenze pak byla v tekutém stavu čerpána na odkaliště. Bohužel kalů, jak se tehdy suspenzi říkalo, bylo tolik, že se připravená odkaliště rychle plnila a nebylo místa na nové. Bylo proto rozhodnuto postavit kalolisovnu, kde by se suspenze odvodňovala a tím by se výrazně snížilo množství vznikajícího materiálu. Tak se i stalo a v roce 1979 najela kalolisovna do provozu.

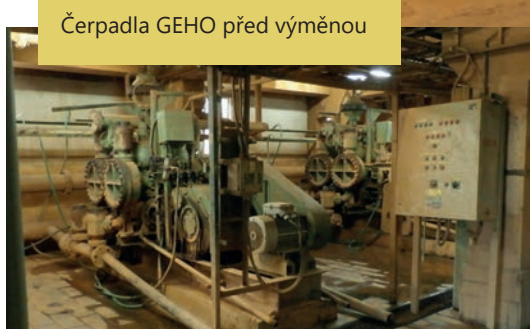
V kalolisovně máme šest kalolisů – jeden z Přerovských strojů a pět německých firmy Rittershaus&Blecher. Všechny kalolisy jsou komorové tlakové, tzn. suspenze se do kalolisu čerpá v první fázi ve velkém objemu, ve druhé fázi vysokým tlakem. Důvod je ten, že se kalolis nejprve rychle zaplní suspenzí a rychle filtruje, následně se pak při vysokém tlaku vstupní suspenze co nejlépe odvodní. To je rozdíl oproti kalolisům ve výrobě titanky nebo červení, kde se k odvodnění používají kalolisy s přítlačnými membránami. Plnění kalolisů probíhalo dvoustupňově, kdy se v prvním stupni požívala běžná odstředivá čerpadla, ve druhé stupni pak čerpadla pístu-membránová firmy GEHO. U čerpadel GEHO se jednalo o poměrně kvalitní a robustní čerpadla, která ovšem byla poměrně složitá a časem i značně poruchová. Protože na provozu kalolisovny je závislý celý podnik a potíže se zvyšovaly, začalo se od roku 2012 intenzivně řešit, co dál.

Byly v podstatě dvě základní možnosti – buď zakoupit stejná čerpadla nová,

nebo jít jinou cestou. Vzhledem k poměrně vysoké ceně (cca 6 mil. Kč za jedno čerpadlo), složitosti a i novým technickým možnostem čerpání se rozhodlo o jiném způsobu plnění. Bylo navrženo, vyzkoušeno a následně i realizováno plnění kalolisů pomocí tandemu dvou za sebou zařazených odstředivých čerpadel firmy WARMAN. Každé čerpadlo je řízeno vlastním frekvenčním čerpadlem, ovšem oba měničové otáčky jsou svázány pomocí programu. Při plnění lisů se pak postupně zvyšují otáčky zároveň obou čerpadel od nuly do maxima. Tím je dosaženo jak velkého objemu kapaliny na začátku operace, tak vysokého tlaku na konci. Prvním krokem rekonstrukce bylo postavení nové rozvodny, do které se umístilo všech dvanáct frekvenčních měničů otáček a další nezbytné zařízení. Následně se postupně vyměňovala čerpadla, přičemž bylo potřeba vše stihnout za co nejkratší dobu a ideálně

Foto: archiv PRECHEZA

bez omezení zbytku podniku. Celá akce probíhala intenzivně během posledních pěti let, poslední čerpadla pro kalolis D se pak zprovoznila 17. března letošního roku už po vyhlášení pandemie.

V tuto chvíli máme celou baterii strojů v provozu. Odstředivá čerpadla WARMAN jsou jednoduchá, vnitřní prostory čerpadla jsou odolné abrazi, jedinou složitější věcí je ucpávka. Věřím proto, že nám do budoucna ušetří jak peníze na údržbě, tak i starosti a nervy, abychom zvládli zpracovat vše, co nám z podniku nateče. Závěrem bych chtěl poděkovat všem, kteří se na díle podíleli, za dobře vykonanou práci.

Rostislav Pechál

Aktuality z ochrany životního prostředí, řízení kvality a bezpečnosti práce: červen až květen 2020

pokračování textu aktualit z titulní strany

Záměr se podařil a auditorský tým doporučil Prechezu k vydání nových certifikátů podle uvedených standardů, přičemž ocenil dosažené výsledky v oblasti BOZP a průběžné zlepšování energetické hospodárnosti procesů ve společnosti.

Za druhé, audit proběhl pro nás dosud neznámou formou. Z důvodu opatření zavedených v souvislosti s epidemií koronaviru bylo nutno omezit fyzické kontakty, proto bylo dohodnuto, že půjde o audit na dálku s využitím videokonferencí, a to prostřednictvím takových nástrojů, jako je Skype či Microsoft Teams, a se zasíláním příslušných materiálů pomocí klasického e-mailu.

Ke spokojenosti obou stran spojení fungovalo bez problémů. Je však zřejmé, že normální rozsah auditu musel být při této formě omezen na dokumenty či záznamy a na jejich posouzení ze strany auditorského týmu s případným doplňujícím vysvětlením ze strany pracovníků Prechezy. Proto musí do zhruba 6 měsíců proběhnout ještě druhá fáze auditu, při které budou prověřovány další záležitosti. Půjde především o návštěvu provozních útvarů společnosti, kde bude auditováno praktické provádění systémových procesů.

Úspěšný vstup do roku 2020 začínají brzdit důsledky pandemie COVID-19

pokračování textu aktualit z titulní strany

Předpokládáme, že dopady pandemie budeme registrovat ještě dlouho a prodeje budou tímto způsobem ovlivněny nejen ve 2. čtvrtletí. Vlivem nižší poptávky bude na trhu dostatek pigmentů a jejich nabídka pro 3. čtvrtletí bude nadprůměrná i díky zvýšenému dovozu čínského zboží na území Evropy.

Čínští výrobci budou jistě chtít nahradit své ztracené vývozy pigmentů do Indie, uzavřené v důsledku koronaviru, a dále do USA, neboť mezi USA a Čínou pokračuje obchodní válka. Tato situace bude tlačit ceny pigmentů směrem dolů a ovlivní tak i finanční výsledky naší společnosti. Bude pro nás důležité udržet si klíčové zákazníky, a zajistit tak objemy výroby a prodeje na vysoké úrovni, která zabezpečí uspokojivé hospodářské výsledky v tomto složitém období. Myslím si, že kvalita a množství vyrobených produktů a jejich prodeje ve 3. čtvrtletí rozhodnou o úspěchu celého roku 2020.

Chtěl bych na tomto místě všem pracovníkům Prechezy poděkovat za jejich příkladný přístup k plnění pracovních povinností v době restriktivních opatření z důvodů šíření COVID-19 a popřát jim hodně zdraví a životní pohodu.

Marian Bartoš, komerční ředitel

ANKETA

Eva Jehlářová

1. Jak zasáhl nouzový stav do vašeho osobního a pracovního života?
2. Bylo náročné udržet tělesnou i duševní rovnováhu? Jak jste se udržovali fit?
3. Vidíte zpětně nějakou výhodu a nevýhodu, kterou vám osobně přinesl nouzový stav?

Daniela Adamíková

vedoucí laboratoří Životního prostředí

Nouzový stav zapříčinil, že jsme s manželem prožili velikonoční svátky jinak, a to v soukromí do-

movy. Také jsme se nemohli setkávat s nejbližšími a přáteli. Obávali jsme se o dceru a její rodinu žijící v Němecu, kde její manžel pracuje jako lékař v nemocnici a s nákazou tam na odělení měli několik pacientů.

V práci jistě omezení byla a stále jsou, ale vše je zvládnutelné.

Jelikož bydlíme v rodinném domku, tak jsem trávila hodně času na zahrádce. Měla jsem i více času na své oblíbené ruční práce, zejména háčkování hraček pro svá čtyři vnoučátka. Vyrážela jsem častěji na vycházky do okolí.

Vnímám jako dobré, že to přišlo v době, kdy existují různé komunikační nástroje jako např. WhatsApp,

kdy mám možnost se vidět a mluvit s dětmi a vnoučaty. Dále možnost online nákupů, e-recepty atd.

Nevýhoda – přece jen mi chybí osobní setkávání se s přáteli, možnost účastnit se bohoslužeb nebo si zajít na bazén a zacvičit si. A už se moc těšíme, až budou moci přijet děti a vnoučata.

Marián Heltko

denní mistr provozu kyselin

Z pracovního hlediska se nic extra nezměnilo. V osobním životě mi nouzový stav zastavil hodně aktivit.

Půlhodinka cvičení

každý den a domácí práce. Duševně jsem si říkal, že tento stav nebude trvat dlouho a všechno se vrátí zpět.

Výhody pro mě žádné nebyly. Nevýhoda byla přerušené cestování, takže jsem nemohl navštívit rodinu na Slovensku.

Jana Koutná

specialista Technického servisu

Snad poprvé v mém pracovním životě jsem ocenila fakt, že jsem na svém pracovišti sama, takže jsem

tam byla fyzicky denně. Jsem člověk, který potřebuje řád, a každodenní vstávání před pátou hodinou mi vyhovuje. Osobní život byl ochuzený o návštěvy fitness, ale měla jsem větší prostor pro poskytování všestranné péče mé mamince. Troufnu si tvrdit, že se má duševní ani tělesná rovnováha v průběhu nouzového stavu nezměnila, pohyb je pro mě odjakživa přirozený, a navíc mám velkého psa a zahradu. Větší množství volného času jsem vyplnila hlavně spánkem, četbou a šitím roušek.

Výhody: Uklidila jsem si v domku i v duši. Zahradu hodně let nebyla tak upravená jako letos. Větší prostor na své koníčky, záliby a spánek.

Nevýhody:

Hodně mi chyběly sociální kontakty a sdílení filmů a koncertů s přáteli. Zvlášť těžká byla absence fitka.

Romana Ministrová

skladník-expedient

Negativně v obou případech. V práci, i přes veškerá možná antikoronovirová opatření na expedici TB, jsem s obavami

očekávala, že jakýkoliv řidič kamionu, který pendluje do zahraničí a zpět, virus zavleče k nám do CSP. V osobním životě byla nepříjemná separace od rodinných příslušníků a přátel. Tělesnou rovnováhu jsem si udržovala „tancováním“ po kuchyni s kuchyňským nářadím a náčiním. Občas delší procházkou po lese. A abych si zachovala i rovnováhu duševní, přestala jsem sledovat mediální „masíru“ okolo koronaviru.

Výhoda byla, že se život zpomalil. Příjemné bylo i probírat nové učivo se synem.

Nevýhoda byla, že jsem trávila jak já více času v kuchyni, tak děti u televize a počítače.

Marián Okruhlica

chemický technolog

Můj osobní život přetavuji hlavně v život rodinný a ten se v průběhu nouzového stavu utužil. Vždy jsem se

snažil práci domů nenosit. Teď v době „HO“ to ale nejde, tak si zalezu do své pracovny a z ní úřaduji, jak se dá. Na „stará kolena“ jsem se před třemi lety dal na rybaření. Tato sportovní činnost byla jako jediná i v těch nejtěžších dobách nouzového stavu vládou povolena. Takže s pruty u vody jsem se báječně tělesně, a hlavně duševně udržoval fit. Výhody: Konečně jsem se po 18 letech zaměstnání v Precheze dobře prospal. Ono se to možná nezdá, ale vstávat ve 4:25 hod. a jezdit denně na šestou hodinu do zaměstnání dá zabrat!

Nevýhody: Ztrácím přehled o událostech v reálném čase týkajících se výroby TB. Hodnoty analýz z meziperační kontroly a heslovité poznámky v hlášeních směnových mistrů vám spíš mohou hlavu poplést než dát jasnou představu o příčinách problémů v provozu. Pro technologa platí známé: „Lépe jednou vidět nežli desetkrát slyšet nebo číst!“

Foto: archiv PRECHEZA

Autoklub PRETIOX

Druhá významná etapa AMK Škoda Přerov – pokračování článku z minulého vydání

V tomto období byla věnována velká pozornost výchově nových soutěžících. Vladimír Zmrzlík dokonce zpracoval učebnici AOS. V přípravě nového ročníku soutěže kladlo vedení autoklubu důraz na růst úrovně našich posádek, proto se ve dnech 7.–8. 6. 1996 uskutečnil tzv. Nominační závod AOS, který měl také rozhodnout o složení týmů pro připravovanou soutěž družstev v rámci XIII. AOS PRETIOX.

Soutěž měla dvě klasické etapy a jednu jízdu stálosti, celková délka soutěže byla 57 km. Startovalo se v chemičce, z Přerova vedla první etapa na polní letiště nad Podolím.

Na letišti nad Podolím a následně přes Hradčany se pak jela zkouška stálosti – na trase 6,95 km se mělo dosáhnout průměrné rychlosti 45 km/hod. Poslední jezdecky a orientačně velmi náročná etapa končila na Penzionu Rusava.

Strategie mezinárodního XIII. ročníku tradiční Pretioxy byla zaměřena na regionální partnery Prechezy a přerovské podnikatele v rámci oslav 740 let od udělení městských práv Přerovu. Dalším mottem bylo – „Pretioxa nejen pro vyvolené“, a proto součástí doprovodných aktivit byla možnost provedení diagnostiky motoru a ověření kvality brzdové kapaliny před začátkem zimního provozu (sponzorem byl Autosalon Rozsívál), příležitost vyzkoušet si slalom

na letišti ve Výmyslově. Především však kategorie Business Cup umožňovala vyzkoušet si soutěž v atmosféře mezinárodní konkurence nejlepších českých posádek v AOS, ale i jezdců rally.

Pořadatelem byl AMK Škoda při OSCH a. s. PRECHEZA spolu s Policií ČR, Hospodářskou komorou Přerov, Autosalonem Rozsívál, Autoškolou Miluše Kratochvilové, Sivera electronic, Novým Přerovskem a střelnici Arms Moravia.

Hlavní soutěž se uskutečnila ve dnech 13.–14. 9. 1996 na trasách Přerov – Lipník – Přerov. Autory trati byli Ing. Petr Haška, Danuše Chudárková, prolog a jízdu stálosti připravoval Ing. Antonín Mlčoch. Soutěže byly vypsány v kategorii zájmové AOS, otevřené i posádkám s licenci, dále mezinárodní AOS Business Cup pro podnikatele, obchodní partnery a hosty pořadatelů a kategorie Business Cup družstev (min. dvě posádky v družstvu). Atmosféru „rally“ měl podpořit start a cíl na rampě zapůjčené od společnosti Barum Rally Zlín.

Mezi aktivní účastníky soutěže patřili okresní ředitel policie JUDr. Zlámal, majitel vydavatelství Nové Přerovsko Ing. Martin Šnábl se svou Toyotou RAV 4, předseda Hospodářské komory Přerov Ing. Václav Stodůlka, ředitel Kemiflocu Ing. Michal Novák a Ing. Josef Linderoth, generální ředitel Colorlaku Ing. Zdeněk Tůma, řada podnikatelů z Přerovska, ale také senátorka RNDr. Seitlová nebo Petr Vrána s maminkou.

Celkem se účastnilo 39 posádek z pěti zemí, z toho Business Cupu 27 posádek a 10 družstev, včetně populárního Mandl týmu. Délka soutěže byla pro zájmovou AOS 141,3 km a pro Business Cup 126 km. Noční část začínala prologem, který končil u autoškoly, kde se jako zvláštní zkouška jelo na čas na trenažeru, a pokračovala etapou do Lipníka,

kde následovala jízda zručnosti. Denní část začínala jízdou zručnosti, následována 2. etapou, slalomem na letišti, 3. etapou, jízdou stálosti, a konečně závěrečnou etapou.

Slavnostní vyhlášení výsledků soutěží bylo v Městském domě v Přerově. Moderovala ho bývalá televizní hlasatelka Marie Tomsová a bývalý sportovní moderátor Vít Holubec.

Významným předělem byl pro AK Pretiox Přerov rok 1997, kdy jsme se stali členy Autoklubu ČR (ustavující schůze se konala 27. 1. 1997), změnil se název autoklubu a společně s Barum Rally Zlín jsme se stali protagonisty nové automobilové disciplíny – automobilového slalomu. Automobilový slalom Pretiox se dnes pořádá na úrovni Středoevropského poháru.

Závody jsou pořádány pro širokou motoristickou veřejnost a na stejné trati se tak setkávají jak specialisté na slalom se sportovní licenci, tak jezdci „amatéři“ bez licence, kteří si zde mohou vyzkoušet pocitu skutečných závodníků, prověřit své schopnosti či zdokonalit svoje jezdecké umění.

Z počátku byl zájem velký a stovka závodníků nebyla výjimkou. V prvních závodech, kdy slalom jezdila pouze vozidla z běžného silničního provozu (včetně Trabantů), byla mezi závodníky i řada žen. Pozitivní byla i povolení startu juniorů ve věku 14–18 let s osobními automobily s obsahem do 1 400 ccm, kdy na sedadle spolujezdce musela být osoba starší 18 let.

Charakter automobilového slalomu PRETIOX a jízdní dráha na letišti skýtají maximální možnou bezpečnost jak pro jezdce, tak pro diváky. Poměrně rychle se uplatnila česká tvůrčí invence a závodníci začali upravovat svá soutěžní auta na slalomové speciály.

Automobilový slalom tak dnes představuje až 17 soutěžních kategorií. Povolena jsou upravená i sériová vozidla. Pouze zlínský a přerovský slalom je zařazen do FIA CEZ Slalom Trofeje.

I tato relativně nová disciplína se časem vyvíjí – dnes už mají některá soutěžní vozidla kamery, aby závodníci případně mohli protestovat proti výrokům rozhodčích u jednotlivých branek. V roce 1998 byl Autoklub PRETIOX Přerov vyhlášen nejúspěšnějším sportovním klubem regionu.

Náš autoklub získával postupně prestiž kvalitních organizátorů automobilových soutěží. Od roku 1996 se našich soutěží v AOS účastnili i někteří prioritní jezdci, od roku 1998 byla naše AOS zařazena do Českého a Moravského poháru, a tak se nelze divit, že nás v roce 1999 požádal AMK Tišnov o společné organizování dvou kol Mistrovství ČR v AOS. To bylo historicky poprvé, co se v Přerově pořádala mistrovská soutěž. Noční etapy od brněnské přehrady vedly do Vyškova, ubytování bylo zajištěno v areálu VVŠ pozemního vojska ve Vyškově – Dědicích.

Tři denní etapy vedly z Vyškova přes Kroměříž do Přerova. Dvě etapy stávkeli zkušenosti boasáci Brázdilovi ze Zlína, poslední již postavil náš Vladimír Zmrzlík. Organizovali jsme kompletní servis včetně náročných jízd zručnosti na heliportu ve Vyškově v mrazivé a temné noci. Soutěžící i představitelé vedení Asociace jezdců a pořadatelů AOS ocenili sportovní úroveň i důstojné vyhodnocení celé soutěže za účasti představitelů vedení okresu a města.

Byl to základní odrazový můstek pro realizaci nové strategie autoklubu – natrvalo se usadit v nejvyšších sférách AOS. Významným úspěchem naší strategie bylo překonání řadu let trvajících nesohlasu Svaz jezdců a pořadatelů AOS s pořádáním tradiční soutěže Business Cup pro hosty pořadatelů, obchodní partnery sponzorů a pro začínající posádky v rámci mistrovské soutěže. To se nám poprvé podařilo v roce 2000 při pořádání Mistrovství ČR v AOS družstev ve dnech 29.–30. 9. 2000 v rámci XVII. AOS PRETIOX, kdy byla organizována i soutěž družstev v BC.

Antonín Mlčoch

1999 - Nejlepší posádky XVI. AOS PRETIOX

Foto: archiv AOS PRETIOX

Knihovna

Literární okénko:
Herbert E. Bates (1905–1974) – Poupata odkvétají v máji

Knížka poprvé vyšla v roce 1958 a její název je odvozen od Shakespearova sonetu číslo 18. Z konfrontace mezi poněkud stydlivým výběrčím daní, panem Charltonem, a rozvernou rodinou pana Larkina plyne spousta humorných situací.

Pokud ji budete číst, doporučuji se předem dobře najíst, neboť tatka Larkin a mamina se na přibližně 150 stránkách románu věnují, mimo jiných činností, zejména přípravě a konzumaci nápojů a různých jídel, připravovaných z rozličných ingrediencí poskytovaných anglickou farmou. Patrně jde částečně o reakci na poválečný přidělový systém, který ve Velké Británii skončil v roce 1954. Děj začíná v červnu, a to představením rodiny tatky Larkina – jmenovitě dětí Cínie, Petúnie, Prvosenky, Viktorie, Montgomeryho, nejstarší, sedmnáctileté Marietty a maminy. Po rozdání zmrzliny a čipsů vyrazí z města domů, přičemž celá rodina projevuje značnou radost při debatě o očekávaném sběru jahod. Všichni, až na Mariettu: Odpověděla mu vřava hlasů a tatkoví Larkinovi se podruhé zdálo, že mezi nimi nezaslechl Mariettu. „Co je s Mariettou, mamino?“ „S Mariettou? Proč?“

„Směje se dnes nějak míň než jindy.“ „Asi přemejšlí,“ řekla mamina. „Přemejšlí? O čempak může Marietta přemejšlet, prosím tě?“ „Čeká miminko.“ „Ale jejda. Nevadí. Bezva, co? Fajn.“ A zápletky, nebo spíš jedna ze zápletek, je na světě. Po příjezdu domů se na scéně objevuje pan Charlton, popisovaný autorem jako – mladý obrylený blbý muž v měkkém plstěném klobouku. Po ujasnění, že pan Larkin je opravdu pan Larkin, pan Charlton vytáhne z aktovky papír a zahájí poměrně zmatenou debatu: „Podle našich záznamů,“ pravil mladý muž, „neodvedl jste za minulý rok daň z příjmu.“ „Daň? Jakou daň? Proč? Nikdo to po mně nechtl.“ „Určitě jste dostal formulář.“ Mladý muž vytáhl z aktovky arch žlutého papíru a přidržel ho před tatkou Larkinem. „Mamino, dostali jsme někdy takovehle formulář?“ zavolał na ni tatka Larkin.

„Nikdy jsem tu žádný neviděla. Nic na ten způsob.“ Otázka formuláře se vytratí s objevením Marietty na scéně. Mlčky a užasle zíral pan Charlton na nebeské zjevení ve žluté blůze, jež se vznášelo nad hromadami zrezivělého železa, vepřinci, pohozenými barely od nafty, hlohovými keři ohlodanými od koz a nad prašnou zemí. Debata se následně stočí k husám, krůtám, slepicím, perličkám a další havěti, vhodné jako proviant pro početnou rodinu, a pan Charlton je pozván na oběd, byť se stále pokouší prosadit s tématem daňového formuláře s tím, že pomůže při jeho vyplňování. To ale není tak úplně jednoduché. Kdykoliv se Marietta natahovala pro další talíř, zavadila rukávem o pana Charltona, a ten v důsledku toho buď dělal po formuláři samé kašoury, anebo nemohl psát vůbec. Náhle pocítil pan Charlton, jak se mu cosi hladkého, šlachovitého a štíhlého otírá o pravé lýtko. Seděl tam celý rozechvělý a opouštěly

ho všechny síly, neboť byl přesvědčen, že se ho Marietta dotýká nohou. Marietta noha se vinula stále výš a výš, a když se přiblížila k jeho stehnu, sevřelo se panu Charltonovi hrdlo tak, že se začal dusit. Nechám na vaší fantazii, co bylo dál. Pokud to chcete zjistit, budete si muset knížku přečíst. Abych částečně předešel těm nejfantastičtějším domněnkám, Poupata odkvétají v máji není 50 odstínů šedi. Následně všichni přesvědčují pana Charltona, že je zbytečné, aby jezdil zpátky, a aby zůstal na noc, což se jim nakonec společným úsilím podaří. Po večeři, partičce karet a pečených slanečcích tatka Larkin otevře knihu „Jak lépe pít“, kterou obdržel jako vánoční dárek. Jak praví autor, byla to jediná kniha, kterou kdy četl. „Tohle jsme ještě neměli. Rolls-Royce.“ „Zní to slibně.“ „Jeden díl whisky, jeden díl ginu, dva díly vermutu a kousek pomerančové kůry.“ ... Pan Charlton se probudil pozdě a s podivným, znepokojujícím pocitem. Kolem dokola zuřila studená bouře a nad hlavou mu burácely hromy. Za několik okamžiků seznal, že burácení hromů je jen mučivá bolest někde uvnitř jeho hlavy. S pomocí Larkinovy speciality (bohužel není zmíněno, co tato specialita

obsahuje) se pan Charlton dostane do normální kondice. Děj se odvíjí v podobném duchu i dále – tatka Larkin s celým zbytkem rodiny užívají radosti života a pan Charlton se tak nějak snaží přistupovat k situaci se zodpovědností berního úředníka. Po sběru jahod následuje vesnická slavnost, závody poníků a další pohodové a radostné události. Během nich jsou názory pana Charltona, přejmenovaného na Charleyho, konfrontovány s „free“ postojem tatky Larkina a ostatních členů rodiny ke světu a všem vzniklým situacím. Kniha Poupata odkvétají v máji je jediným románem autora přeloženým do češtiny. Mimochodem, překladatelem je Martin Hliský, který je známý nejnovějším kompletním překladem Shakespearova díla. Za svého života se H. E. Bates příliš neprosлавil, ale po jeho smrti byla řada jeho prací adaptována jako úspěšné televizní seriály. Právě seriál příhod rodiny Larkinovy, jejichž prvním dílem je knížka Poupata odkvétají v máji, byl svého času v Anglii velmi populární.

Petr Pikal

Příroda kolem nás

Národní přírodní rezervace Žebračka

Jen málokteré město se může chlubit tím, že má hned za humny rozsáhlý zachovalý lužní les, který je tak cenný, že je dokonce národní přírodní rezervací. Obyvatelé Přerova tuto výhodu mají a tento neobyčejný příměstský les nesoucí jméno Žebračka často vyhledávají pro aktivní odpočinek, procházky i výpravy za poznáním.

NPR Žebračka o rozloze téměř 228 ha je součástí provincie Západní Karpaty a rozprostírá se severovýchodně od Přerova v údolní nivě na pravém břehu řeky Bečvy. Vyhlášena byla 4. června roku 1949 Ministerstvem školství, věd a umění. Reliéf má rovinatý, nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 208–214 m n. m. Hlavním předmětem její ochrany je komplex lesních ekosystémů, tedy lužních a smíšených listnatých lesů, včetně řeky Bečvy a mlýnského náhonu Strhanec. Rezervaci protíná silnice a rozděluje ji tak na dvě části. Hodnotnější částí je levá půlka, kterou protéká právě Strhanec. Stromové patro tvoří dubohabřiny a smíšené jasanovo-olšové lužní lesy. Žebračka se vyznačuje vysokou rozmanitostí typických i ohrožených původních druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů. Nejzajímavější a také nejhezčí je v Žebračce jarní vegetace, kdy ještě před olisněním stromů rozkvetou koberce drobných květin, z nichž některé jsou velmi vzácné, například ladoňka karpatská.

K prvním posílům jara patří známé bílé sněženky. Dominantní rostlinou, která se nedá přehlédnout a která charakterizuje celé území i jeho okolí typickou vůní, je česnek medvědí. Bylinné patro obecně tvoří typická květena lužního lesa. Patří sem sasanky, dymnivka, orsej, pryskyřník, zvonek, konvalinka, mařinka a mnohé další. Ze vzácnějších je to například lilie zlatohlávek, kyčelnice nebo žebatka bahenní. Podél toků se bohužel šíří také nepůvodní invazní druhy, zejména křídlatka, netýkavka a slunečnice topinambur. Důležitou roli hraje mlýnský náhon Strhanec, který každoročně zaplavuje část území a tím vytváří periodické tůně, nicméně vodní režim je ovlivněn především řekou Bečvou. Její tok je však od počátku minulého století výrazně regulován. Koryto bylo napřímáno, čímž se zabránilo každoročním sezónním záplavám, a hladina podzemní vody v rezervaci poklesla. Lze tak pozorovat postupný nežádoucí vliv úbytku vláh, způsobený jak vývojem klimatických podmínek, tak právě změnou vodního

Foto: Karel Palacký

režimu. To postupně vede na mnohých místech rezervace k přeměně společenstev na druhově poněkud chudší tvrdý luh. Fauna Žebračky je zajímavá celou řadou běžných i zvláště chráněných druhů bezobratlých i obratlovců. Nachází se zde 24 druhů měkkýšů, byla znovu objevena populace vzácných koryšů – listonoha jarního a žábronožky sněžní, kteří jsou oba závislí na každoročním zaplavlávání území, protože jsou vázáni na periodické vodní tůně. V nich se

můžeme setkat také s vzácnou kuřkou, rosníčkou a čolkem. Lesní hrabanku obývají vzácní plži – vlahovka karpatská a srstnatka huňatá. V říčce Strhanci se vyskytuje velmi vzácný mlž – velevrub tupý. Plazi jsou zastoupeni užovkou obojkovou, slepýšem a ještěrkou. Pod kameny můžeme objevit střevlíka či vzácného lesáka rumělkového. Vzduchem poletují zajímaví motýli, například batolec duhový. Ještě na konci 20. století zde byla dokonce pozorována původní populace

želvy bahenní. Mezi zvláště chráněné savce žijící a lovící v Žebračce patří netopýr velký, vrápenec malý a plch velký. Z běžnějších savců potkáme třeba ondatru pižmovou. Rezervace má také značný ornitologický význam, je důležitou evropskou křížovatkou ptačích tahů a také hnízdištěm více než 150 druhů ptáků. Tak tohle všechno, a ještě mnohem více, máme za humny. Nezbyvá než se jít přesvědčit na vlastní oči.

Kateřina Stojanová

ŘEPKA – žlutá rostlinka, která v Česku vyvolává řadu otázek

Z jakého důvodu je řepka olejka jednoznačně nejvíce diskutovanou plodinou v Česku? Nejspíš proto, že pokaždé, když začne růst, spolu s ní se objeví také nejrůznější fámy. Proti nim však stojí fakta. Pokud hledáte cestu z řepkového labyrintu dezinformací, podívejte se na nový web www.zlutajedobra.cz Co o řepce vlastně víme? Kolik jí v Česku je? Jaká je kvalita řepkového oleje? Dokáže česká řepka v krmení hospodářských zvířat nahradit ze zahraničí dováženou sóju? Nevěřte fámám, hledejte fakta na www.zlutajedobra.cz.

Pyl z řepky daleko nedolétne

Tak jako se každý rok koncem dubna na českých polích objevuje rozkvetlá řepka, stejně tak se objevují také nejrůznější řepkové fámy. A jedna z nich říká, že řepkový pyl je neštěstím pro alergiky a šíří se všude. Každá fáma má však také svá fakta, která proti ní stojí. Jaká fakta tedy přináší názor odborníka? Současná evropská populace je velmi citlivá na nejrůznější alergeny. Jednou z nejčastějších alergií je právě alergie na pyl. Otázkou je, zda je to právě řepka, která způsobuje alergikům nepříjemné potíže. Je žlutá a má svou specifickou vůni, proto budí pozornost. Ve stejnou dobu však kvetou také méně nápadné břízy, traviny či obiloviny, jejichž pyl patří mezi velmi silné alergeny. Podle Doc. Ing. Petra Baranyka, CSc., který dlouhodobě působí jako poradce ve Svazu pěstitelů a zpracovatelů olejnin, jsou pylová zrnka řepky olejky příliš těžká na to, aby se šířila na dlouhé vzdálenosti:

„Řepka je převážně samosprašnou plodinou a při jejím opylování pomáhá hmyz, hlavně včely a čmeláci. Řepkový pyl je těžký, hrdkuje a nešíří se na velké vzdálenosti. Jeho velká většina spadne na zem do několika metrů od kvetoucí rostliny. Ke kontaktu alergiků s tímto pylem proto dochází jen v těsné blízkosti polí. Alergenicitu řepkového pylu není vysoká.“ Existuje celá řada studií, které tuto výpověď potvrzují. Pro upřesnění – cca 50 % řepkového pylu se nedostane od řepky dále než 3 metry a celých 90 % pylu nepřekročí vzdálenost 25 – 30 metrů od květů, ve kterých vznikl. Jinými slovy – pyl z řepky se z pole do města rozhodně nedostane. Pokud někoho provází alergie na místě, které není v bezprostřední blízkosti řepkového pole, řepka s jejími projevy nebude mít s nejvyšší pravděpodobností nic společného. Nevěřte fámám, hledejte fakta.

Soutěž o originální tričko, zástěru a olej

Tentokrát jsme si pro 3 z vás do soutěže připravili set originálního trička, zástěry a oleje. Co můžete udělat pro to, abyste ho vyhráli právě vy? Stačí napsat originální odpověď na otázku „Co dobrého byste v této zástěře uvařili?“

Odpovědi na soutěžní otázku nám zašlete do 30. 7. 2020 na adresu emagazin@agrofert.cz.

NAŠE TIPY NA RECEPTY S ŘEPKOVÝM OLEJEM

Pečené bramborové lupínky s dipem z medvědího česneku

4 porce

Bramborové lupínky

5 velkých brambor

řepkový olej

mořská sůl

koření dle chuti (paprika, pepř, česnek apod.)

Dip

100 g zakysané smetany

10 g medvědího česneku

řepkový olej

sůl, pepř

Bramborové lupínky: Troubu rozejdeme na 200 stupňů Celsia. Brambory neloupeme, proto je nutné je dobře omýt. Nakrájíme je na silnější plátky, které pokládáme do studené vody, abychom je zbavili zbytečného škrobu. Propláchneme je, osušíme, potřeme řepkovým olejem a osolíme. Pokládáme je na plech s připraveným pečicím papírem. Po 20 minutách okořeníme a pečeme dozlatova dalších 10 minut. Po pečení se brambory scvrknou, proto doporučujeme krájet na větší plátky.

Dip: Zakysanou smetanu dáme do misky, přidáme nasekaný medvědí česnek, řepkový olej, sůl, pepř a rozmícháme.

Bramborový krém s petrželovým olejem

4 porce

Polévka

1 kg brambor

1 cibule

1 stroužek česneku

100 g celeru

4 lžíce řepkového oleje

100 ml bílého vína

1 l kuřecího nebo zeleninového vývaru

1 bobkový list

sůl, kajenský pepř /chilli paprika

200 ml smetany

50 g studeného másla

Petrželový olej

1 svazek petržele, 150 ml řepkového oleje

Polévka: Brambory, cibuli, česnek a celer oloupeme a nakrájíme na velmi jemné kostky. Na pánvi rozejdeme řepkový olej. Zeleninu a brambory na něm podusíme, podlijeme vínem a vývarem, přidáme bobkový list, pod pokličkou vaříme 30 minut. Pak vyjmeme koření, rozmixujeme polévku tyčovým mixérem, přidáme smetanu, sůl a kajenský pepř dle chuti. Následně přidáme také studené máslo a promícháme. Pak už jen ozdobíme petrželovým olejem a kdo chce, navíc může polévku ještě vylepšit pečenými chlebovými chipsy.

Petrželový olej: Ve vysoké nádobě rozmixujeme řepkový olej spolu s čistými a osušenými lístky petržele.

Špagety s rukolovým pestem, piniemi a parmazánem

4 porce

Pesto

100 g rukoly

100 g parmazánu

200 ml řepkového oleje

20 g pražených piniových oříšků

sůl a pepř

1 stroužek česneku

Pesto: Do vysoké nádoby nalijeme 200 ml řepkového oleje, přidáme rukolu, stroužek česneku, 10 g piniových ořechů, 80 g parmazánu a řádně rozmixujeme. Poté dochutíme solí a pepřem.

Špagety: Do vysoké nádoby s vroucí osolenou vodou vložíme špagety, vaříme al dente a scedíme. Na pánvi si zahřejeme pesto a špagety k němu přidáme. Pečlivě promícháme, aby se nám těstoviny s pestem propojily. Hotové špagety podáváme s parmazánem, rukolou a praženými piniemi.

TIRÁŽ